

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม และผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์ เจตคติที่มีต่อการสอนคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการสอนคิดวิเคราะห์และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยกำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูมีความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์หลังเข้ารับการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม ครูมีเจตคติต่อการสอนคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ดี ครูสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพระดับดี นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 33 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ และหลังจากที่ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาการสอนคิดวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยได้รับสมัครอาสาสมัครจากครูผู้สอนที่ผ่านการอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ที่สมัครใจให้ผู้วิจัยติดตามผลการจัดการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผลปรากฏว่า ได้อาสาสมัครที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน มีนักเรียนจำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ แบบวัดเจตคติ แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (t -test) และทดสอบค่าสหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์พบว่า สภาพปัจจุบันครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูมีความต้องการในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการในการได้รับการพัฒนาการสอนคิดวิเคราะห์โดยมีความต้องการในด้านความรู้พื้นฐานในการสอนคิดวิเคราะห์ เทคนิควิธีการคิดวิเคราะห์ การวัดประเมินผล การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร โดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน พบว่ามีความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ลักษณะของหลักสูตรควรมีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบ ลักษณะของหลักสูตรควรเน้นการปฏิบัติจริงและใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
2. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ซึ่งทดลองใช้กับครูผู้สอน จำนวน 33 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โดยสรุป พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ $81.21/81.59$ มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ $80/80$ ที่กำหนดและเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ได้ระดับคุณภาพดี และมีเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ในระดับมาก
3. การศึกษาผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์หลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 นักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ในระดับมาก และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจการสอนคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผลปรากฏว่า หลักสูตรฝึกอบรมการสอนคิดวิเคราะห์ สามารถส่งเสริมทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอนได้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ในด้านการจัดการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์ พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์มีการจัดการเรียนการสอนคิดวิเคราะห์ในระดับน้อย มีปัญหาในการสอนคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก และครูมีความต้องการในการฝึกอบรมร้อยละ 86.00 (ร้อยละ 100) โดยมีความต้องการในด้านความรู้พื้นฐานในการสอนคิดวิเคราะห์ เทคนิควิธีการสอนคิดวิเคราะห์ การวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวเป็นไปตามกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนวงจรการฝึกอบรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการประเมินความต้องการ ขั้นที่ 2 ขั้นการฝึกอบรม และขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผลและสอดคล้องกับ จงกลนิชุตติมาเทวินทร์ (2542, หน้า 21) ได้เสนอกระบวนการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือขั้นที่ 1 การคิดวิเคราะห์และประเมินความจำเป็น ขั้นที่ 2 การพัฒนาออกแบบหลักสูตรการวางแผนเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสอน และขั้นที่ 4 การประเมินผลติดตามผลและการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งการดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เป็นไปตามเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งใช้วิธีการสำรวจ โดยการค้นคว้าจากเอกสาร การใช้แบบสอบถามและใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มจึงทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรอย่างเหมาะสม

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ดำเนินการโดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ได้แก่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาในการสอนคิดวิเคราะห์ และการศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมจากครูผู้สอน เมื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน แล้วได้มีการนำข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวมาสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งเป็นการสร้างหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม (วิชิตสุรัตน์เรืองชัย, 2534, หน้า 86 - 88; กอบกิจ ตัฒเจริญรัตน์, 2536, หน้า 67 - 68) ที่ดำเนินการวิจัยโดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตร 2) การสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน โดยมีกิจกรรม 3 ประการ คือ การสร้างโครงสร้างหลักสูตร การประเมินโครงร่างและการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินปรับปรุงหลักสูตร ส่วนการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นเป็นไปตามความต้องการของครูผู้สอนและผลของการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ยกร่างหลักสูตรซึ่งประกอบไปด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลาในการฝึกอบรม

สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม และจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรแล้ว นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งผลการตรวจสอบหลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความสอดคล้องสามารถนำไปทดลองใช้ได้ พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและมีการทดลองนำร่อง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในด้านความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรมการฝึกอบรม ระยะเวลา สื่อการฝึกอบรม และปัญหาและอุปสรรคเพื่อปรับหลักสูตรให้เหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองและในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในครั้งนี้ เป็นไปตามแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรของทาบ (Taba, 1962) ได้เสนอว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์สำรวจความต้องการ 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดลำดับเนื้อหาประสบการณ์/กิจกรรม 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การกำหนดสิ่งที่จะประเมิน สำหรับองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้น ได้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติ และด้านเจตคติซึ่งเป็นตามองค์ประกอบหลักของหลักสูตร (สัจ จูทรานนท์, 2532, หน้า 236 - 241) ได้ให้แนวคิดที่ว่าทุกหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการออกแบบในลักษณะใด ๆ ก็ตาม จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ซึ่งมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกันอยู่ 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ จุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล ซึ่งจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะเป็นส่วนประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายจะเป็นเครื่องชี้ถึงเป้าและเจตนารมณ์ของหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้เรียนมีลักษณะเป็นเช่นใดและจำเป็นต้องสัมพันธ์สอดคล้องกันในทุก ๆ องค์ประกอบ

อาจกล่าวได้ว่าผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งนี้เนื่องจากการกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของผู้วิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทาบ (Taba, 1962, pp. 422 - 425; สัจ จูทรานนท์, 2532, หน้า 38 - 43; Tyler, 1949) ซึ่งเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาคำหนดเป็นร่างหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องของร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ และได้นำไปปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญอีกทั้งมีการนำไปทดลองนำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมการสอนคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำนวน 33 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ระยะเวลาทำการทดลอง 5 วัน การทดลองใช้หลักสูตรได้ดำเนินการทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์ ก่อนการฝึกอบรม และดำเนินการอบรมตามหลักสูตร ใน 3 ระยะ ได้แก่ 1) การเตรียมการฝึกอบรม 2) การดำเนินการอบรมซึ่งแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา และ 3) หลังการฝึกอบรมได้ทำการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ ประเมินเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ และประเมินความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การดำเนินการทดลองทั้งหมดใช้ระยะเวลา 70 วัน ผลการทดลองใช้หลักสูตร ที่ควรนำไปอภิปรายผลดังนี้

3.1 การศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการสอนคิดวิเคราะห์สำหรับ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามสมมุติฐาน ข้อ 1 หลักสูตรฝึกอบรมครูที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ไว้ 80/ 80 จากผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพหลักสูตรพบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.21/ 81.59 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีกระบวนการพัฒนา หลักสูตรที่เป็นระบบ และกิจกรรมฝึกอบรมที่เน้นทักษะปฏิบัติและการนำไปใช้จริงมากกว่า ภาคทฤษฎี ซึ่งผลที่เกิดขึ้นเป็นแนวเดียวกันกับผลการวิจัยอื่น ๆ เช่น งานวิจัยของ ชูศรี ต้นพงษ์ (2546, หน้า 122) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมครูมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน ผลการปฏิบัติงานจากกระบวนการฝึกอบรม พบว่าประสิทธิภาพของ ผลการเรียนรู้ ชุดฝึกอบรมแต่ละหน่วยผ่านตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 76.92 สามารถปฏิบัติตามเนื้อหาการฝึกอบรมได้ทุกขั้นตอน รวมทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมร้อยละ 94.23 แสดงความคิดเห็นในเชิงบวก มนสิข ลิขิตสมบุรณ์ (2546, หน้า 3) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเพิ่มความสามารถของครูผู้สอนในการนำความรู้ความเข้าใจใน เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผลการประเมินประสิทธิภาพของ หลักสูตรฝึกอบรมปรากฏว่า ครูมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมเฉลี่ย อยู่ในระดับดีมาก และทั้งหมด สามารถผ่านเกณฑ์ของหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งกำหนดเกณฑ์การผ่านไว้ไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซนต์และ สามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้คุณภาพไม่ต่ำกว่าระดับปานกลาง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า หลักสูตรฝึกอบรมการสอนคิดวิเคราะห์สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 สามารถนำไปใช้ได้

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์ได้จริง ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกลุ่มในการดำเนินการจัดกิจกรรมโดยผู้วิจัยคอยให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดระยะเวลาที่เข้ารับการฝึกอบรม และหลักสูตรฝึกอบรมได้ให้ความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานเรื่องการคิดวิเคราะห์จากกิจกรรมการศึกษา ดูงาน จากการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เนื่องจากเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน จึงมีบริบทที่เอื้อต่อการสื่อสารซึ่งกันและกัน รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมมีเนื้อหาสำคัญ 5 หน่วยที่สร้างขึ้นได้สอดคล้องกับผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ด้านสภาพ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ในระดับน้อย การใช้เทคนิคการสอนคิดวิเคราะห์ในการจัดการเรียนการสอนการใช้วิธีวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเนื้อหาในการฝึกอบรมในหน่วยต่าง ๆ จึงนับได้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานสภาพการดำเนินการที่ครูยังดำเนินการในระดับน้อยและสามารถช่วยแก้ปัญหาในการสอนการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้แต่ละหน่วยได้มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยากตามลำดับ ได้แก่ มีการปูพื้นฐานเพื่อสร้างความตระหนักในการสอนคิดวิเคราะห์ ก่อนที่จะเรียนรู้ในหน่วยต่อไป ทำให้ครูผู้สอนตระหนักในความสำคัญจำเป็นและประกอบกับต้องนำความรู้ที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการสอน จึงต้องตั้งใจและทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการฝึกอบรมอย่างครบถ้วน และเอกสารประกอบ การฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรการสอนคิดวิเคราะห์ได้รับเป็นเอกสารที่มีเนื้อหาละเอียด ครูผู้สอนสามารถศึกษาด้วยตนเองหรือทบทวนเพื่อทำความเข้าใจให้แม่นยำยิ่งขึ้น และสาเหตุสำคัญ อีกประการหนึ่งที่ทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์สูงขึ้น เนื่องจากกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการอบรมต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีการฝึกปฏิบัติจริง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร อินทรสัมพันธ์ (2546) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพการบูรณาการจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับครูมัธยมศึกษา ซึ่งพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอนและจากการทดลองใช้หลักสูตร ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้สูงขึ้น หลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพล อาจอินทร์ (2550) ได้ทำการวิจัยรูปแบบการพัฒนาทักษะการสอนคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ประถมศึกษา พบว่า ครูผู้เข้ารับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิจารณ์หลังการ

ฝึกอบรมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 29 คน และระดับดี จำนวน 21 คน และครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวารินทร์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3.3 การส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ส่งผลให้ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ได้ เห็นได้จากผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ได้ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 81.81 และระดับพอใช้ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าหลังการอบรมครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ได้ระดับคุณภาพเฉลี่ยระดับดีขึ้นไป ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในกระบวนการฝึกอบรมได้มีกิจกรรมการพัฒนาครู 3 ด้าน คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ การพัฒนาครูโดยเน้นให้ครูได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ทำให้ครูเข้าใจกระบวนการคิดวิเคราะห์มีองค์ประกอบหรือขั้นตอนการคิดอย่างไร การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนจะต้องดำเนินการอย่างไร จะออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการใดบ้างเพราะการที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ได้นั้น ครูจะต้องเข้าใจกระบวนการคิดและคิดเป็นเสียก่อน บอลด์วิน และพอล (Baldwin, 1980; Paul, 1985 นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์รวมทั้งได้ฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ มีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ทำให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการปฏิบัติการสอน มากยิ่งขึ้น ตลอดจนได้นำเสนอผลงานต่อกลุ่มใหญ่ ทำให้ครูเข้าใจว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนควรดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างไร และการที่ครูได้อภิปรายแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ จนครูมีความมั่นใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ได้ปรับแนวคิด แนวทางที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถจัดทำแผนการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ คำธร ไพจิตร (2541, หน้า 92) ที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำความรู้ไปจัดกิจกรรมหลังการอบรม 1 เดือน พบว่าอาสาสมัครสามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย สิริมาส พุทธิสันทน์ (2543, หน้า 127) ที่กล่าวถึงการประเมินผลระหว่างและหลังการใช้หลักสูตรการอบรมพบว่าครูมีการเตรียมการสอนที่เป็นระบบโดยการวิเคราะห์หลักสูตร การเขียนแผนการสอนที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครู ที่พบว่า วิธีการพัฒนาครูเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนต้องการให้จัดมากที่สุด คือ การฝึกอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการสอดคล้องกับงานวิจัย เกษม หล้ากวนวัน (2539, หน้า 98) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการฝึกอบรม (มนสิข สัทธิตสมบุรณ์, 2546, หน้า 94; ผดุง เพชรสุข, 2549, หน้า 79) ที่พบว่าหลังการฝึกอบรมครูผู้สอนสามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ และวิชาญ พันธุ์ประเสริฐ (2551, หน้า 146) พบว่า ครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถในการออกแบบและจัดทำบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการเข้ารับการฝึกอบรม

3.4 ครูผู้สอนที่เข้ารับการอบรมการสอนคิดวิเคราะห์ มีเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ เมื่อได้รับการพัฒนาแล้ว ครูผู้สอนได้นำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ของนักเรียน จากผลการประเมินเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ พบว่าครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีเจตคติต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ได้รับการส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ มีความพึงพอใจที่ได้รับการฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์และมีความพึงพอใจที่ได้นำความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครู (มนสิข สัทธิตสมบุรณ์, 2546; มนุญ ชัยพันธ์, 2548) ที่พบว่า เมื่อพัฒนาครูได้ตามจุดประสงค์ของการพัฒนาแล้ว ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่ได้พัฒนาตนเองและมีเจตคติที่ดีต่อการนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4. ผลการศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนจากครูที่ผ่านการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

4.1 ส่งผลต่อนักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์
จากนักเรียน 10 โรงเรียน จำนวน 317 คน โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ทดสอบนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนผลการทดสอบพบว่า ในภาพรวมหลังการเรียนนักเรียนมีคะแนนการคิด

วิเคราะห์สูงขึ้น จากการส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากสิ้นสุดกระบวนการพัฒนาครูแล้ว ผู้วิจัยได้ขออาสาสมัครจากครูที่ผ่านการฝึกอบรมที่สมัครใจให้ผู้วิจัยไปติดตามผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปรากฏว่ามีครูผู้สอนที่สมัครใจให้ติดตามผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน จำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 317 คน และจากการศึกษาผลการคิดวิเคราะห์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยการทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียน ผลการทดสอบพบว่า ในภาพรวมหลังการเรียน นักเรียนมีคะแนนการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น กล่าวคือเมื่อนำคะแนนการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน มาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 นักเรียนที่ได้รับการสอนจากครูที่ผ่านการฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ มีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลเนื่องมาจากกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ในกิจกรรมการเรียนรู้ ครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิด โดยใช้สถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้นักเรียนคิด ทำให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น นักเรียนได้ฝึกการคิด ทั้งฝึกการคิดรายบุคคล และฝึกการคิดเป็นกลุ่มย่อย ทำให้ได้แนวคิดที่หลากหลาย นักเรียนได้จัดระบบการคิดและพัฒนากระบวนการคิดของตนเองเพราะการคิดเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ และถ้านักเรียนได้ฝึกการคิดบ่อย ๆ ก็จะทำให้นักเรียนมีทักษะในการคิดเพราะการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดเป็นกลุ่มและอภิปรายกลุ่ม เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ฮัดจิ้น, พอลแล็ค, ฮัดจิ้น และซีบิล (Hudgins, 1977; Pollack, 1975; Hudgins & Sybil, 1988) และส่งผลให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น นอกจากนี้การที่ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลการคิดและร่วมอภิปรายกับครูผู้สอน หรืออภิปรายกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีแนวคิดที่กว้างขึ้น มีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปที่สมเหตุสมผลและส่งผลต่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมชาย พงศ์วิลาวัณย์ (2551, บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูวิทยาศาสตร์ เพื่อออกแบบบทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐาน ท้องถิ่น พบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้บทปฏิบัติการที่สอดคล้องกับหลักสูตรมาตรฐานท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่งผลให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น

4.2 เจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ในระดับมาก โดยในด้านการรับรู้ในประโยชน์การคิดวิเคราะห์ในระดับมากที่สุดรอง

ลงมาคือด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในสถานการณ์ประจำวัน และด้านความมีเจตคติที่ดีในระดับมาก เนื่องจากผลการพัฒนาครูทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากผลจากการพัฒนาครู ทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีคุณภาพ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนพบว่าหลังเรียนมีคะแนนการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าถ้าครูได้รับการส่งเสริมให้มีทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ มีความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ความรู้ทางด้านทฤษฎีหลักการ แนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ครูได้ฝึกกระบวนการคิดวิเคราะห์ของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการสอนคิดวิเคราะห์ ก็จะทำให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลทำให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2546, หน้า 76) กล่าวว่าปัญหาในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน คือ ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการคิด ขาดความรู้ทางด้านทฤษฎี หลักการ แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาการคิด รวมไปถึงรูปแบบ วิธีการและเทคนิคเกี่ยวกับการสอนหรือการพัฒนาการคิดซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย ทำให้ครูขาดความมั่นใจและประสบปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจในการสอนคิดวิเคราะห์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 ผลจากการวิจัย แสดงว่า ถ้าครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีเหมาะสมกับผู้เรียนจะทำให้ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับคำกล่าวของ อำพร ไตรภักดิ์ (2543, หน้า 51 - 53) ที่ว่าก่อนที่จะพัฒนาด้านการคิดเราต้องยอมรับว่า การคิดนั้นไม่ใช่พรสวรรค์แต่เป็นทักษะ ที่สามารถพัฒนาได้ การจะพัฒนาความสามารถในการคิดระดับสูงไม่ได้เกิดขึ้นในชั่วข้ามคืน แต่ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านการอบรมเลี้ยงดูตัวนักเรียน ครู เช่นเดียวกับ เพราพรณ เป็ลยงู (2542, หน้า 119) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพประสบการณ์ การปฏิสัมพันธ์กับสังคมครอบครัว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเนื้อหา บรรยากาศในชั้นเรียน จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ของครูกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมีความสอดคล้องกัน เพราะตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ ครูผู้สอน วิธีการสอนและคุณภาพการสอนของครู ดังนั้นจึงควรส่งเสริมทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอน เพื่อครูจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ของครูผู้สอน เพื่อให้ครูได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544, หน้า 89) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก พร้อมกันนี้ได้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ประกอบสภาพปัญหาของประเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O - NET, NT, TIMSS, PISA ดำเนินวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และการคิดวิเคราะห์ ปัญหาด้านวิกฤตทางสังคมเกี่ยวกับความแตกแยก ความรุนแรง และปัญหาทุจริต ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำนโยบายด้านการศึกษา ด้านสังคมของรัฐบาลและสภาพปัญหาที่ผ่านมาเป็นแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีการเสริมสร้างทักษะชีวิต ให้พัฒนาภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในเรื่อง การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 8) ซึ่งได้กำหนดให้การพัฒนาระบวนการคิดของนักเรียนเป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลและกระทรวง ศึกษาธิการ มากำหนดเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด 9 กลยุทธ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระแก้ว เขต 1, 2553, หน้า 56) เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานทั่วประเทศได้นำไปปฏิบัติ ซึ่งนโยบายหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ การพัฒนาคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน ดังนั้น การพัฒนา
ทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนในครั้งนี้ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องและสนองตอบ
นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริม
ทักษะการสอนคิดวิเคราะห์ให้แก่ครูผู้สอนเพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด
วิเคราะห์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัด เช่น สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา โรงเรียน หรือผู้บริหาร จึงควรพัฒนาครูผู้สอนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ที่เน้น
กระบวนการคิด การปฏิรูปการเรียนรู้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน การพัฒนาการสอน การพัฒนา
รูปแบบการสอนคิดวิเคราะห์ การพัฒนากระบวนการคิดสู่สถานศึกษา เพื่อให้ครูสามารถจัดการ
เรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดของนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ สำหรับ
ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังกล่าว
ข้างต้น ผลการวิจัยพบว่าประเด็นหลักที่ควรพิจารณาในการนำไปปรับใช้ ได้แก่ การฝึกอบรม
การสอนคิดวิเคราะห์ สามารถพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนรู้ในการคิดวิเคราะห์มีประสิทธิภาพ
สูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้

ดังนั้นจึงควรนำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ ไปใช้จัดอบรม
ให้กับครู เพื่อพัฒนาศักยภาพในการสอนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดด้านอื่น ๆ เช่น
การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิด
ประยุกต์ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการสอนคิดวิเคราะห์ในกลุ่ม
สาระการเรียนรู้อื่น ๆ